

2014

BILTEN3

PSSS UŽICE

Mart 2014.

31.03.2014

SADRŽAJ BILTENA

Tema: Crvena detelina

- **dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo**

Tema: Regulisanje plodnosti jabuke

- **dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo**

Tema: Monilioze koštičavog voća (Monilinia laxa)

- **dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja**

Tema: Pepelnica na jabuci

- **dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja**

Tema : Ishrana bremenitih koza

- **dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo**

Tema: Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava na kreditnu podršku

- **dipl. ing. Bojana Nešić, savetodavac za agroekonomiju**

Tema: Tehnologija uzgoja aronije

- **dipl. ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo**

Tema: Sjenička oplemenjena ovca

- **dipl. ing. Dejan Stanković, savetodavac iz oblasti stočarstva**

Stanje useva - Ljubodrag Pantelić, dipl.ing

Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina: Zaštita zasada maline tokom listanja

- **dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik**

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE DOO“ UŽICE

- Dipl.ing, Miroslav Milivojević- direktor i stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo
- dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Bojana Nešić ,savetodavac za agroekonomiju
- dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Dejan Stanković, savetodavac za stočarstvo

Osnovna delatnost „Poljoprivredne stručne službe Užice“ iz Užica je pružanje saveta odabranim i ostalim domaćinstvima na području svoga rada , koja se ostvaruje kroz:

- predavanja
- održavanje radionica
- davanje saveta u Službi
- davanje saveta telefonom
- davanje saveta na imanjima zemljoradnika
- davanje saveta putem lokalnih radija i televizije
- davanje saveta putem biltena, plakata i brošura
- postavljanje demonstracionih oglada
- održavanje poljoprivrednih izložbi –sajmova
- pomoć zemljoradnicima oko upisa i obnove u Registru P.G.
- blagovremeno upoznavanje P.G. sa pojedinim uredbama
- upoznavanje P.G. sa načinom i vremenom podnošenja dokumentacije radi
- ostvarivanja sredstava po pojedinim uredbama.

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266

e- mail: pssuzice@sbb.rs

Crvena detelina

Crvena detelina spada u grupu višegodišnjih biljaka. Pored važne uloge u proizvodnji kvalitetne stočne hrane, ona je odličan biomeliorator zemljišta. Na korenu crvene deteline žive kvržične bakterije – rhizobium trifoli, koje imaju sposobnost da vezuju atmosferski azot, te je ona odličan predusev za većinu ratarskih useva.

Crvena detelina je biljka vlažnijeg podneblja, sušu slabije podnosi. Tolerantnija je nešto na kisela zemljišta, ali ne i otporna.

Ako se gaji kao čist usev ostaju u plodoredu dve – tri, a u smeši sa travama do pet godina. Od mineralnih đubriva pod osnovnu obradu primenjuju se fosforna, kalijumova i krečna, dok se azotna koriste u predsetvenoj pripremi.

Setva crvene deteline se može obaviti u dva roka, u proleće i u kasno leto.

U proleće je najbolje obaviti krajem marta i tokom aprila kako bi se biljke što bolje razvile do nastupanja suše. Najbolje vreme za letnju setvu je od polovine avgusta do polovine septembra. Potrebne količine semena crvene deteline su oko 18kg/ha, pod uslovom da je ravno, usitnjeno i dovoljno slegnuto. Rastojanje između redova 12 – 14, a dubina setve 1,5 – 2 cm.

Neposredno po setvi zemljište treba povaljati, kako bi se omogućilo ravnomerno i istovremeno nicanje semena.

Kao stočna hrana crvena detelina se koristi u različitim oblicima:

- za zelenu masu
- za seno
- za silažu
- dehidrirana u obliku brašna

Za seno, što je i najčešći vid njenog korišćenja, crvenu detelinu treba kositi u vreme punog cvetanja primarnih cvasti. Kao zelena stočna hrana koristi se najčešće u obliku paše, najčešće u sistemu detelinasto – travnih smeša.

Ispaša treba da počne nešto ranije, u fazi pupoljenja, da bi se početkom cvetanja završila.

Za siliranje se koristi u fazi punog cvetanja.

U prosečnim uslovima gajenja postiže se prinos 7 – 8 t/ha sena, dok se u boljim uslovima može dobiti 10 – 15 tona.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Regulisanje plodnosti jabuke

Optimalno opterećenje stabala jabuke rodnom je najbitniji momenat uspešnosti gajenja jabuke. Samo uz optimalno opterećenje stabala rodnom postiže se visok prinos, povećano učešće plodova prve klase, redovnost u radjanju svake godine. Na taj način je jedino moguće je jedino moguće idealno uspostaviti ravnotežu između rasta i rodnosti, što je krajnji cilj svakog proizvođača jabuka.

Zimska rezidba jabuke ima za cilj smanjenje broja cvetnih pupoljaka na stablu jabuke. Ovom rezidbom se smanjuje broj rodni pupoljaka, čime se delimično rešava problem, jer obično iz jednog rodni pupoljka se najčešće dobija 2- 5 plodova. Broj plodova po rodni pupoljku je direktno zavisano od dužine peteljke. Sorte sa dužom peteljkom daju veći broj plodova, dok sorte sa kratkom peteljkom daju najčešće 2 ploda. Razlog je što dolazi do istiskivanja plodova pri porastu ploda. Medjutim samo ona je nedovoljna za postizanje željenog broja plodova po stablu. Neophodno je pored zimske rezidbe primenjivati hemijsko proredjivanje plodova, koje jedino u naknadnom ručnom proredjivanju plodova daje željeni broj plodova po stablu.

Opterećenje pojedinih stabala rodnom, odnosno brojem plodova, zavisi od podloge, sa kojim je usko povezano broj stabala po hektaru površine, kao i sa krupnoćom plodova koja je sortna karakteristika.

Prema nekim saznanjima idealan rod jabuke je kada na stablu jabuke broj plodova odgovara rastojanju između stabala u centimetrima. Primera radi, ako se jabuka gaji na 0,5 m rednog rastojanja treba težiti da broj plodova na stablu bude oko 50, ukoliko je redno rastojanje 2 metra onda stablo treba opteretiti sa 200 plodova. Uskladjivanje ravnoteže između rasta i rodnosti je naročito važno u početnoj rodnosti jabuka.

Za hemijsko proredjivanje plodova u fazi porasta od kraja cvetanja do veličine srednjeg ploda od 8 mm mogu se koristiti hormoni alfa naftil acetamid/NAAM/ i alfa naftil sirćetna kiselina /NAA/.

Ukoliko su centralni plodovi veličine od 8-16mm koristi se hormon 6-benziladenin/BA/, prema iskustvima slovenaca u dozi 7,5 litara /ha, ujutro i po podne, atomizerom sa količinom vode oko 500l/ha. Za hemijsko proredjivanje plodova jabuke korišćen je i preparat carbaril/Sevin/.

Primena hormonskih preparata najbolja je pri vlažnosti vazduha od oko 80 %, temperaturama vazduha 18-27 stepeni Celzijusa, ne koriste se ispod 12 i iznad 27 stepeni.

Postoje istraživanja o posebnim zahtevima pojedinih sorata prema navedenim hemijskim sredstvima i vremenu primene pojedinačno.

Ručno proredjivanje plodova se preporučuje posle junskog opadanja plodića.

Monilioze koštičavog voća (*Monilinia laxa*)

Monilioze su rasprostranjene u svim regionima zemlje i spadaju u vrlo štetna oboljenja koštičavog voća. Na osetljivim sortama koštičavog voća prouzrokuje masovno propadanje cvetova i grančica. Značajne štete nastaju i na plodovima.

Monilioza se ispoljava na cvetovima, lastarima, grančicama i plodovima. Zaraženi cvetovi su mrko-sivi i opadaju. Parazit iz cvetova prodire u grančice izazivajući njihovo sušenje. Posebno su osetljive neke sorte višnje, kajsije, šljive..

Monilioze mogu biti zahvatiti plodove u vreme zrenja, čuvanja, transporta. Na plodu se javlja mrka pega, koja se zatim širi zahvatajući veću površinu, zatim počinje plod da truli. Ovako „mumificirani“ plodovi vise na vočkama ili opadaju. Oboleli plodovi od monilije prepoznaju se po koncentričnim krugovima po površini, koji predstavljaju organe za razmnožavanje parazita.

Vlažno vreme u toku vegetacije, posebno u periodu cvetanja, pogoduje razmnožavanju i širenju patogena. U takvim godinama se može očekivati jača pojava truleži plodova.

Borba protiv ove bolesti je kombinacija mehaničkih i hemijskih mera.

Obavezno je u prolećnoj rezidbi odstraniti sve suve grane i grančice sa mumificiranim plodovima sve do zdravog dela. Za smanjenje inokuluma parazita je važno i obaviti tretman sa bakarnim preparatima u fazi bubrenja pupoljka koštičavog voća.

Neophodan tretman, za osetljive voćne vrste i sorte, je u fenofazi cvetanja- „beli baloni“ sa jednim od preparata: OCTAVE(0,04%), SIGNUM(0,75%), CIPRODEX(0,05%), KUBIK EKSTRA(0,25%), AKORD(0,075%).....

Ukoliko u fazi cvetanja nastupi kišan period i zahlađenje koje produžava cvetanje, a infekcija od monilije se pojačava potrebno je ponoviti predhodno tretiranje istim preparatima 7-10 dana u odnosu na predhodno.

Zorica Lazić, dipl.ing.

Pepelnica na jabuci

Prouzrokovalac pepelnice na jabuci je gljiva *Podosphaera leucotricha*.

Pojavi bolesti pogoduje blaga zima, suvo i toplo vreme u proleće, jače đubrenje, osetljive sorte, moderan način uzgoja. Oboljenje se razvija na svim zeljastim delovima biljke sa karakterističnim simptomom u vidu brašnaste, belosive navlake. Manifestuje se kao „beli mladac“ i pojedinačno zaraženo lišće.

„Beli mladac“ se razvijaju iz zaraženih pupoljaka, potpuno prekriveni belom navlakom, koju čine površinske micelije i konidije kao proizvod primarnih infekcija. Pojedinačno zaraženo lišće u vreme vegetacije je proizvod sekundarnih infekcija. Na naličju zaraženih listova, prvo duž glavnog nerva, a zatim na čitavom listu se javlja brašnasta navlaka puna konidija. Javljaju se hlorotične zone, list gubi zelenu boju, uvrće se i sasuši. Zaraženi cvet se deformiše, zadeblja i na njemu se formira belosivkasta navlaka. Na plodu na pokožici se stvara tanka, rđasta mrežica, utisnuta u epidermis.

Parazit prezimi kao micelija u pupoljcima, drvenastim i cvetnim. U proleće sa razvojem pupoljaka, razvija se i micelija parazita. Iz zaraženog pupoljka razvija se „beli mladar“, Rasejavanjem konidija po mladom lišću dolazi do sekundarnih infekcija.

Uslovi za infekciju su:

- da relativna vlažnost vazduha bude viša od 60% (ne kiša)
- mlado lišće i mladari su osetljivi na infekciju, dok je lišće starije od 12 dana otporno
- optimalna temperatura za infekciju je od 15 do 25°C (minimalna 10°C, maksimalna 30°C)

Kritičan period za zarazu se poklapa sa fenofazom intenzivnog porasta lista i mladara, od fenofaze cvetanja do formiranja ploda veličine oraha. Vremenski uslovi su u tom periodu najpogodniji za razvoj parazita i širenje zaraze.

S obzirom da parazit inficira bez prisustva vode i u širokom dijapazonu temperaturnih uslova, teško je prognozirati pojavu i intenziteta oboljenja.

Suzbijanje pepelnice je mehaničko i hemijsko.

Mehaničko suzbijanje počinje za vreme rezidbe kada se uklanjaju svi zaraženi letorasti, a prepoznaju se po izrazitoj dlakavosti i sivoj prevlaci. Sa kretanjem vegetacije odsecaju se zaraženi mladari.

Hemijsko suzbijanje je neophodno. Nemoguće ju je iskoreniti jednim tretmanom, pa se preparati protiv pepelnice kombinuju sa preparatima protiv čađave krastavosti. Koriste se preventivna i kurativna sredstva.

Kumulus - DF (0,3-0,5 %), Sumpor- SC (0,5-0,6 %), Super sumpor (0,6-0,8 %), Kvašljivi sumpor, Kolosul (0,3 - 0,5 % ili 0,5-0,6 %), Thiovit Jet 80-WG (5-7 kg/ha), Karathane –EC (0,045-0,06 %), Stroby – DF (2 gr/10 l vode), Topas 100-EC (0,025 %), Nimrod 25-EC (0,04-0,06 %), Sekvenca 0,13 l/ha), Punch 40-EC (0,0075 %), Olymp 10-EW (0,03 %) Score 250-EC (0,013 %), Folicur EM 50-WP (0,075 %), Rubigan (0,03-0,04 %), Topas 100-EC (0,025 %), Zato (1,5 gr/10 l vode), Anvil (0,05 %) i drugi.

Milena Ćirić, dipl.ing.

Ishrana bremenitih koza

Da bi se dobio zdrav i vitalan podmladak koze treba dobro hraniti u toku perioda bremenitosti. Period bremenitosti koza se prema njihovim potrebama u ishrani može podeliti na dva perioda:

Prvi period obuhvata prvih 15 nedelja skoznosti i koze u ovom periodu, nemaju nekih posebnih potreba u pojačanoj ishrani. Zbog toga ukoliko koze imaju na raspolaganju kvalitetnu ispašu, onda ona zadovoljava sve njihove potrebe.

Drugi period bremenitosti obuhvata zadnjih mesec i po dana pre jarenja koza. Potrebe koza u svim hranljivim materijama značajno se povećavaju u ovom periodu.

Za ishranu koza u poslednjoj fazi skoznosti najpodesniji su seno dobrog kvaliteta i određena količina koncentrata. Ishrana sa koncentratom može započeti na 6-8 nedelja pre jarenja sa količinom od 200 gr po kozi na dan. Količina sena treba da se kreće do 2,5 kg na dan.

U drugoj polovini bremenitosti obrok kod visokoproduktivnih koza mogao bi se sastojati od 2,5 kg sena i oko 300 gr koncentrata. Ukoliko je kvalitet sena slabiji onda se količina koncentrata u obroku povećava. Takođe, u smešu se uvode i hraniva koja su bogata proteinima (najčešće suncokretova i sojina sačma). Na nekoliko dana pre jarenja obrok se smanjuje za jednu četvrtinu ili čak za polovinu, kako bi se koza lakše ojarila. Poželjno je da obrok bude sastavljen od kvalitetnijeg kabastog hraniva (sena), kako bi se na taj način umanjila mogućnost preranog nalivanja mleka u vimenu.

Nebojša Đurić, dipl.ing.

Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava na kreditnu podršku

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Srbije donelo je Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava na kreditnu podršku poljoprivrednim gazdinstvima.

Kreditni, koji se odobravaju na rok od jedne do tri godine sa grejs periodom (periodom mirovanja) do godinu dana koji je obuhvaćen periodom otplate, odobravaju se i isplaćuju u dinarima, bez valutne klauzole. Kamatna stopa je 4% na godišnjem nivou za kredite u stočarstvu i 6% za kredite plasirane u razvoj ratarstva, voćarstva, vinogradarstva, povrtarstva, cvećarstva i za ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju i opremu.

Pravo na kreditnu podršku ostvaruju fizička lica – nosioci komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, preduzetnici i pravna lica (zemljoradničke zadruge sa najmanje 10 članova zadruge koji su upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i mikro i mala pravna lica). Ukupan iznos kredita za fizička lica, preduzetnike i pravna lica je do 5.000.000 dinara, a za zemljoradničke zadruge do 15.000.000 dinara.

Namena kredita za razvoj stočarstva obuhvata nabavku:

- kvalitetnih priplodnih junica,
- kvalitetnih priplodnih krava starosti do 5 godina
- teladi i junadi za tov telesne mase do 300 kg
- kvalitetnih priplodnih grla u ovčarstvu i kozarstvu
- jagnjad za tov mase do 20 kg
- jarad za tov telesne mase do 15 kg
- kvalitetnih priplodnih grla u svinjarstvu
- prasad za tov telesne mase do 25 kg
- kvalitetnih roditeljskih jata živine
- jednodnevnih pilića za tov
- rojeva pčela standardno formiranih na 5 ramova i pčelinje matice sa ili bez košnica i
- riblje mlađi za tov.

Namena kredita za razvoj ratarstva obuhvata nabavku:

- semena i sadnog materijala za ratarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, povrtarstvo i cvećarstvo svih vrsta mineralnih đubriva i
- svih vrsta sredstava za zaštitu bilja.

Namena kredita za investiciona ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju i opremu obuhvata nabavku:

1. mehanizacije i opreme za proizvodnju žitarica, industrijskog, lekovitog, aromatičnog i začinskog bilja:
  - traktora i traktorske kabine
  - mehanizacije za predsetvenu obradu zemljišta
  - mehanizacije za setvu

- mehanizacije za zaštitu
- opreme za čuvanje, preradu, odnosno pakovanje
- traktorske prikolice
- kombajne i adaptere za kombajne
- berače za kukuruz.

2. mehanizacije i opreme za proizvodnju voća, povrća i ukrasnog bilja podrazumeva nabavku:

- specijalizovanih traktora za voćarsku i vinogradarsku proizvodnju,
- mehanizacije za setvu i sadnju povrtarskog bilja i cveća,
- mehanizacije i opreme za zaštitu voća, povrća i začinskog bilja,
- mehanizacije za berbu voća, povrća i ukrasnog bilja,
- opreme za kalbriranje, pranje, klasifikovanje, poliranje i pakovanje voća, povrća i cveća,
- mulčara,
- heksagona sa priključcima,
- mašina za zelenu berbu,
- ulagača za đubrivo.

3. opreme za sušare za žitarice, uljarice, povrće, voće i lekovito bilje

4. mehanizacije i opreme za navodnjavanje

5. mehanizacije i opreme za stočarsku proizvodnju:

- mehanizacije za pripremu kabaste stočne hrane,
- opreme za mužu, hlađenje i čuvanje mleka,
- opreme za sisteme za automatsko napajanje i ishranu stoke,
- mehanizacije i opreme za manipulaciju stajnjakom i osokom,
- opreme za ventilaciju objekta,
- opreme za pčelarstvo i
- opreme za živinarske farme.

6. opreme za silose

7. opreme za kontrolu žitarica i uljarica prilikom prometa

8. opreme odnosno mernog kontrolnog instrumenta za utvrđivanje mesnatosti svinja na liniji klanja.

Po objavljivanju Pravilnika u Službenom glasniku, očekuje se potpisivanje Ugovora sa poslovnim bankama i osiguravajućim društvima nakon čega će biti poznata procedura za odobrenje kredita, kao i banke koje će ih odobravati.

Bojana Nešić, dipl. ing.

Tehnologija uzgoja aronije

Aronija je biljka koja uspeva na različitim zemljištima. Nadzemni delovi stabla i korenov sistem pokazuju priličnu otpornost na hladnoću. Najbolje uspeva na osunčanim položajima sa dovoljno vlage u zemljištu, kao i tereni koji imaju blagokiselu reakciju (pH 5,5-6,5). Aronija dobro uspeva kako u ravnici tako i na većim nadmorskim visinama do 1500 m.

Najbolje sadnice za podizanje zasada su dvogodišnje biljke sa 2-4 izbojka sa dobro razvijenim korenovim sistemom. Najpoznatije sorte aronije koje su selekcionisane u zemljama istočne i severne Evrope su viking, nero i moravska slatkoplodna. Najrasprostranjeniji način gajenja je oblik žbuna. Gde se izvodi mehanizovana berba razmak je 4-4,5 m između redova i 0,5-1,5 m u redu. U slabije plodnim zemljištima razmak sadnje može biti 2,5-3 m između redova i 2 m u redu.

Pre sadnje aronije preporučuje se duboko oranje kao i upotreba 20-30 t/ha stajnjaka, 250 kg K₂O /ha kao i 250 kg P₂O₅/ha. Najbolja sadnja je u pravcu sever-jug. Treba biljke saditi onoliko duboko koliko su bile u rasadniku. Ovo iz razloga da se ne podstakne stvaranje izdanaka.

Što se tiče mera nege u redovnoj proizvodnji poželjno je izvesti niz agro i pomotehničkih mera od kojih su najvažnije: održavanje zemljišta, đubrenje, rezidba, navodnjavanje i zaštita od prouzrokovala bolesti i štetočina.

Održavanje zemljišta, vrši se stalnom obradom zemljišta ili hemijskim tretmanom cele površine. Postoji način malčiranja- zastiranje zemljišta slamom, piljevinom ili korom ali je ovo skup metod.

Đubrenje, odnos hemijskih elemenata N:P:K je 1:0,4:1,2 odnosno formulacije NPK 8:6:24 ili 7:14:21. Orijentacione norme đubriva su 500 kg/ha. Godišnje doze su 100kg N/ha, 40kg P₂O₅/ha kao i 120 kg K₂O/ha. Fosforna i kalijumova đubriva se unose u jesen i zimu. Prihrana azotnim đubrivima najčešće KAN-om obično se izvodi u dve etape, 2/3 se unosi početkom vegetacije a 1/3 nakon cvetanja.

Rezidba se zasniva na uklanjanju brojnih jednogodišnjih izdanaka u žbunu tako da svake godine ostane 2-4 izdanka. Žbun treba da bude od 15-20 izbojaka na kojima su prisutne bočne grane i brojne rodne grančice. Oni stariji od 6 godina se zamenjuju jednogodišnjim izbojcima.

Navodnjavanje, potrebe za vodom su naročito izražene za vreme cvetanja i oplodjenja, razvoja i rasteanja plodova, porasta novog lišća i diferenciranja cvetnih pupoljaka. Nedostatak vlage se primećuje tako što biljke počinju da venu i bez svežine su. Dovoljne količine za biljku su 3-10 litara po biljci u toku jedne sedmice. Ako je sistem kap po kap radi uštede vode najbolje vreme za navodnjavanje je rano ujutru do 8 časova. Tada je najmanje isparavanje izazvano suncem i vetrom.

BILTEN 2014.

Zaštita od prouzročivača bolesti i štetočina nije kompleksna s obzirom da do sada nisu otkriveni paraziti tipični za ovu vrstu, koji bi mogli naneti veliku štetu.

Plod aronije je veoma zdrav, biljku ne napadaju čak ni životinje, poput glodara i ptica jer im sveži plodovi nisu organoleptički privlačni.

Nebojša Brzaković, dipl.ing.

Sjenička oplemenjena ovca

Sjenička ili peštarska ovca dobila je ime po mestu Sjenici, a nazivaju je i peštarski soj po prostranim pašnjacima Peštera, koji se nalaze na nadmorskoj visini i preko 1000 m. Širi rejon gajenja sjeničke ovce je Sandžak, ali se ovaj soj proširio i na susedne rejone zapadne Srbije, Crne Gore i Bosne. Nastala je ukrštanjem autohtone sjeničke pramenke sa virtembeškom rasom. Sjenička oplemenjena ovca u genetskoj strukturi ima oko 25% krvi (gena) virtembeške rase, jer se selekcijskim radom želela zadržati visoka mlečnost sjeničke pramenke, a da se istovremeno poboljša konformacija trupa, obraslost vunom, poveća prinos vune i popravi kvalitet vunenog vlakna. Sjenička ovca je bele boje (ređe crne). Glava se odlikuje blago ispučenim profilom, dok je kod ovnova profil jako izražen, a oni obično imaju i veoma snažne rogove. Ovaj soj je karakterističan po crnim kolutovima oko očiju, crnom ili tamnom njuškom, ušima do pola ili delimično crnim. Boja dlake nogu je, bilo prskana (crno-bela), bilo crna, ili sasvim bela, što je najčešći slučaj. Povećan joj je okvir tela (pre svega širina), povećana je telesna masa ovaca i ovnova. Masa ovaca u proseku je 52 kg i više, a ovnova 70 kg i više. Obraslost vunom sada je potpuna, tj. obrastao je trbuh i donja strana vrata. Prinos vune je povećan, tako da iznosi 2,0-2,5 kg kod ovaca i 2,5-3,5 kg kod ovnova. I kvalitet vune je znatno poboljšan. Plodnost je na nivou 120% u široj populaciji. Telesna masa jagnjadi pri rođenju je od 3,0-4,8 kg, sa 30 dana 8-10 kg, sa 60 dana 12-17 kg i sa 90 dana uzrasta 18-25 kg. Povećana je i proizvodnja mleka sa 30-35 kg na 45-50 kg bez one količine mleka što jagnjad posisaju. Prosečna mlečnost u pojedinim zapatima kreće se i do 150 kg mleka. Iz izloženog se vidi da se metodom ukrštanja mogu značajno popraviti proizvodne osobine autohtonih rasa ovaca u ovom slučaju sjeničkog soja pramenke.

Dejan Stanković, dipl.ing.

Stanje useva

Na području rada službe je uočena sporadična pojava žutila i krzljivosti na ozimom ječmu uslovljena virusom žute patuljavosti ječma.

Ljubodrag Pantelić dipl.ing.

Zaštita zasada maline tokom listanja

Za pravilno odabiranje izdanaka maline potrebno je da se sačeka da se pupoljci delimično razviju. Na ovaj način se jasno uočavaju oboleli i izdanci sa izmrzlim pupoljcima koji se uklanjaju. Oni sa dobro razvijenim pupoljcima se vezuju za žicu. Na dužni metar špalira ostaviti 4-5 odabranih izdanaka. U velikom broju zasada nije urađena prolećna zaštita kombinacijom nekog od preparata na bazi mineralnog ulja i bakarnih sredstava. Zaštita tokom listanja je naročito važna ako nije obavljeno rano prolećno prkanje.

Za zaštitu od bolesti odabrati neki od preporučenih preparata i to:

- FUNGURAN..... 0,30% (300 g/ 100 l vode)
- CUPROXAT..... 0,35% (350 ml/ 100 l vode)
- CUPRABLAU Z..... 0,35% (350 g/ 100 l vode)
- CAPTAN..... 0,25% (250 g/ 100 l vode)
- AKORD WG..... 0,075% (75 g/ 100 l vode)

Protiv štetnih insekata u ovoj fazi razvoja maline koristiti neki od ponuđenih preparata:

- CIPKORD ili CYTHRIN..... 0,050% (50 ml u 100 l vode)
- TALSTAR 10 EC ili FOBOS..... 0,050% (50 ml u 100 l vode)
- AFINEX ..... 0,020 % (20 g/ 100 l vode)
- ABASTATE ili VERTIMEK ..... 0,10 % (100 ml u 100 l vode)

Preparati Talstar (ili Fobos) i Vertimek (ili Abastate), pored insekticidnog imaju delovanje i na grinje.

PRIMENA HERBICIDA U ZASADIMA MALINE

Za suzbijanje korova u rodnim zasadima preporučuje se primena nekog od herbicida

- FUSILADE FORTE.....1,3 l/ha (samo za uskolisne korove u porastu 10-15 cm)
- GALOP ili AGRAM .....3-5 kg/ha (korovi u porastu 10-15 cm)

Napomena:

- Fusilade forte i Focus ultra se koristi za suzbijanje samo uskolisnih korova koji su iznikli i u porastu 10-15 cm. Na malinu i na širokolisne biljne vrste nema nikakvo nepovoljno delovanje.
- Galop ili Agram su kontaktni herbicidi koji se primenjuju na iznikle korove porasta 10-15 cm. Manje količine herbicida su potrebne ako dominiraju širokolisni korovi, a veće količine su potrebne za suzbijanje uskolisnih korova. Herbicid se usvaja listom i ne kreće se kroz biljku.

Milenko Gavrilović dipl.ing.

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“ DOO Užice

Tiraž:

300 primeraka